

ΣΧΕΔΙΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

1ο Σχέδιο

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η ελληνική οικονομία κατά τον 19ο αιώνα
1. Το εμπόριο
2. Η εμπορική ναυτιλία

Διάρκεια: Ολιγόλεπτο

Θέματα: 3

ΘΕΜΑ 1ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
– Να προσδιορίσετε τους λόγους που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του εμπορίου της Ελλάδας με το εξωτερικό κατά το 19ο αιώνα.	7 μονάδες

ΘΕΜΑ 2ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
– Να αναφέρετε τους παράγοντες που ανέδειξαν τη Σύρο σε σημαντικό κέντρο της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας μετεπεναστατικά.	6 μονάδες

ΘΕΜΑ 3ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
A. Στη διάρκεια του 19ου αιώνα η ελληνική ναυτιλία χαρακτηρίστηκε συνολικά: α) από πορεία ανοδική β) από μεγάλες και παρατεταμένες κρίσεις γ) από στασιμότητα και ύφεση δ) εξαφανίστηκε κάτω από τη συντριπτική υπεροχή της επαναδραστηριοποίησης του αγγλογαλλικού στόλου B. Να παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους η ελληνική εμπορική ναυτιλία αντιμετώπισε την “πρόκληση” του ατμού.	7 μονάδες

2ο Σχέδιο

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Από την αγροτική οικονομία στην αστικοποίηση
Οι οικονομικές εξελίξεις κατά τον 20ο αιώνα

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Θέματα: 4

ΘΕΜΑ 1ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
<p>ΠΗΓΗ</p> <p>Το πρόβλημα των Τσιφλικιών</p> <p><i>Η προσάρτηση της Θεσσαλίας και της Άρτας (1881) έθεσε σε λειτουργία τις νομικές προϋποθέσεις που, αν και είχαν διαμορφωθεί κατά την προηγούμενη περίοδο, είχαν ωστόσο παραμείνει σε μια κατάσταση ανενεργού αναμονής.</i></p> <p><i>Τα μεγάλα τσιφλίκια της Θεσσαλίας και Άρτας σχηματίστηκαν κατά το πλείστον στο πολύ μικρό χρονικό διάστημα που παρεμβλήθηκε από τα 1878 (Συνθήκη του Βερολίνου) έως τα 1881 (έτος της προσάρτησης).</i></p> <p><i>Όπως και στην περίπτωση της Αττικής, οι συνθήκες του Βερολίνου και της Κωνσταντινούπολης (1881) περί της Θεσσαλίας απαγόρευαν στο ελληνικό κράτος την εθνικοποίηση των οθωμανικών κτημάτων και επέβαλαν τον σεβασμό των «κεκτημένων δικαιωμάτων». Βεβαίως, η νομική αυτή ρύθμιση δεν εμπόδισε την μαζική αποχώρηση των τούρκων νομέων, οι οποίοι εφοδιασμένοι με τους νεοπαγείς τίτλους απόλυτης κυριότητας, παρουσιάστηκαν στην χρηματιστική αγορά της Κωνσταντινούπολης, αναζητώντας αγοραστές. Στο διάστημα τριών μόνον ετών, μια πελώρια μεταβίβαση τίτλων και μια συγκέντρωση της γαιοκτησίας πραγματοποιήθηκαν εις όφελος των μεγάλων Ελλήνων χρηματιστών της διασποράς.</i></p> <p><i>Εν τούτοις, η παρεμβολή ενός εξαιρετικού γεγονότος ακινητοποίησε κάθε κυβερνητική πρωτοβουλία επί του θέματος: το γεγονός ότι οι ευνοούμενοι αυτής της πελώριας μεταβίβασης γαιοκτητικών τίτλων ήσαν οι μεγιστάνες του ελληνικού χρηματιστικού κεφαλαίου, καταδίκασε το ελληνικό κράτος, κατά την έκφραση του Αλιβιζάτου, σε μια «αξιοθρήνητη αδράνεια».</i></p> <p><i>Στην πραγματικότητα, η παραίτηση αυτή του ελληνικού Κράτους, συνοδευόμενη από μια σειρά άλλων ενεργειών υπέρ της μεγάλης γαιοκτησίας αποτέλεσε το σημείο μιας σημαντικής τομής στην μέχρι</i></p>	

τότε πολιτική του. Υπό την προτροπή των Ελλήνων μεγιστάνων, κινουμένων μεταξύ των παροικιών του εξωτερικού και των κυρίων χρηματιστικών αγορών της Ευρώπης, η κυβέρνηση του Χαριλάου Τρικούπη (ο οποίος είχε την εξουσία κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου 1880-95), γνωστού κυρίως για τις αξιοσημείωτες προσπάθειές του υπέρ της εκβιομηχάνισης, δεν δίστασε να μεταβάλλει ολοσχερώς την πάγια γεωργική πολιτική του ελληνικού κράτους, προκειμένου να προστατεύει την μεγάλη έγγειο ιδιοκτησία των τσιφλικιών ...

Η προσάρτηση της Θεσσαλίας αποτέλεσε το ορόσημο αυτής της μεταβολής, η οποία σημειώθηκε με την εγκατάλειψη της πολιτικής του Κουμουندούρου. Ο Κουμουνδούρος είχε πάντα υποστηρίξει την μικρή οικογενειακή εμπορευματική παραγωγή στην γεωργία και αντιπαθεί στα τσιφλίκια. Υπήρξε ο εμπνευστής της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1871 η οποία διέμεινε τις εθνικές γαίες στους καλλιεργητές. Αντιθέτως ο Τρικούπης υπήρξε ο άνθρωπος του συμβιβασμού μεταξύ του αστικού καπιταλισμού και των γαιοκτημόνων του βορρά. Όμως η πολιτική της προστασίας των τσιφλικιών δεν κατόρθωσε, από το άλλο μέρος, να εξασφαλίσει μια συνεχή και απρόσκοπτη βιομηχανική ανάπτυξη. Σημαντικό τμήμα της πραγματοποιούμενης βιομηχανικής αύξησης συλλαμβάνετο από τους γαιοκτήμονες υπό την μορφή του υπερκέρδους, μετατρέψιμου σ' έγγειο πρόσοδο.

Η συμβιβαστική πολιτική του Τρικούπη υπονόμει τις προοπτικές του αστικού καπιταλισμού στην Ελλάδα. Για τον λόγο αυτό, το κίνημα των κολλήγων της Θεσσαλίας βρήκε πολύ νωρίς έναν σύμμαχο ιδιαίτερος ισχυρό και αποφασισμένο να οδηγήσει την αναμέτρηση έως την ριζική εκκαθάριση των μεγάλων κτημάτων: τον αστικό και μάλιστα βιομηχανικό καπιταλισμό. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει ν' αναλυθεί το ζήτημα της δεύτερης αγροτικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα.

Κ. Βεργόπουλου, *Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα, Η κοινωνική ενσωμάτωση της γεωργίας*, σσ. 120-121, 161

Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο του βιβλίου σας και το περιεχόμενο της παραπάνω πηγής:

- α) Να προσδιορίσετε τις συνθήκες που επέτρεψαν το σχηματισμό των μεγάλων τσιφλικιών.
- β) Να παρουσιάσετε την αγροτική πολιτική των κυβερνήσεων Τρικούπη στο πρόβλημα των τσιφλικιών.
- γ) Να εντοπίσετε και να αναλύσετε τους παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση της πολιτικής αυτής.

8 μονάδες

ΘΕΜΑ 2ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
– Σε ποιες κοινωνικές ομάδες στηρίχθηκε ο Βενιζέλος κατά την προσπάθεια προσδιορισμού και υλοποίησης των επιλογών του σχετικά με την ανάπτυξη του κράτους;	4 μονάδες

ΘΕΜΑ 3ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
– Ποιες συνέπειες είχε για την οικονομική ζωή της Ελλάδας ο ιδιόμορφος εξωτερικός δανεισμός από ευρωπαϊκές χώρες για την αντιμετώπιση των αναγκών του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου;	4 μονάδες

ΘΕΜΑ 4ο	ΒΑΘ/ΓΙΑ
<p>1. Α. Η υπερπόντια μετανάστευση στις ΗΠΑ:</p> <p>α) οδήγησε τη χώρα σε εξωτερικό δανεισμό</p> <p>β) ενίσχυσε την οικονομία της υπαίθρου</p> <p>γ) ανέστειλε το ενδιαφέρον ξένων επενδυτών για επενδύσεις στην Ελλάδα</p> <p>δ) είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή του καθεστώτος Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ)</p> <p>Β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.</p>	2 μονάδες
<p>2. Α. Θεμελιωτής και πρώτος διοικητής της Εθνικής Τράπεζας ήταν:</p> <p>α) ο Εϋνάρδος</p> <p>β) ο Συγγρός</p> <p>γ) ο Σκουζές</p> <p>δ) ο Σταύρου</p> <p>Β. Το μεγάλο πλεονέκτημα της Εθνικής Τράπεζας, και ταυτόχρονα η κύρια πηγή εσόδων της, ήταν το</p> <p>δικαίωμα, η δυνατότητά της να</p>	2 μονάδες

